

ומדאיצטריך למכתב "לעיני" למעוטי סומים מחליצה, שמע מינה דאפילו הדיוטות כשרים.

דאי סלקא דעתך דווקא סנהדרין בעינן למצות חליצה, אם כן, למה לי מקרא מיוחד למעוטי סומין? הלא מרתני רב יוסף נפקא סומין אינם כשרים לחליצה!

דתני רב יוסף: כשם שבית דין צריכים להיות מנוקים בצדק, שנאמר: "בצדק תשפט", כך בית דין צריכים להיות מנוקים מכל מום.

קא-ב שנאמר: "כולך יפה רעיתי ומום אין בך". ואם כן, הרי נתמעטו סומין מלהיות בסנהדרין, שהרי הם בעלי מום! (13)

אלא, על כרחך, שאפילו הדיוטות כשרים לחליצה, ולכן צריך את המקרא של "לעיני", למעט סומין.

ואידך, תנא קמא, ההוא מקרא ד"לעיני", מאי עביד ליה? מה הוא למד ממנו?

ומבארין: ההוא לכדרבא הוא דאתא.

דאמר רבא: צריכי דייני למיחזי רוקא דקא נפיק מפומא דיבמה, צריכים הדיינים לראות בעיניהם את הרוק כשהוא יוצא מפיה של היבמה (14). דכתיב: "לעיני הזקנים וירקה".

ואידך נמי, רבי יהודה, הא מיבעי ליה לקרא ד"לעיני" לכדרבא!

ואמרינן: אין הכי נמי. באמת המקרא של "לעיני", לההוא דרבא הוא דאתא.

ואלא הדיוטות, מנא ליה לרבי יהודה דכשרין לחליצה? והרי המקרא "לעיני" נצרך לדרשה אחרת?!

ואמרינן: נפקא מדכתיב "בישראל", שמשמע ישראל כל דהו, ואפילו הדיוטות.

ואידך, תנא קמא, האי קרא ד"בישראל" מאי עביד ליה, מה הוא למד ממנו?

ואמרינן: מיבעי ליה לאותו מקרא לכדתני רב שמואל בר יהודה:

"בישראל" בבית דין של ישראל דווקא תיעשה החליצה, ולא בבית דין של גרים.

ואידך, רבי יהודה, מנין הוא למד שחליצה נעשית דווקא בבית דין של ישראל?

ואמרינן: "בישראל" אחריתא כתיב בפרשת חליצה. ומאותו מקרא הוא למד דין זה.

ואידך, תנא קמא, מה הוא למד מאותו מקרא ד"בישראל" האחר?

הגר"א, דלטעם זה דווקא לכתחילה לא יהא סומא בחליצה. אבל בדיעבד כשר. [אבל למאן דס"ל שסומא בשתי עיניו פסול לדיני ממונות, אף כאן יהא פסול בדיעבד. יש"ש].

והיש"ש כתב, דאף שלמדים מיעוט סומא ממקרא זה, מ"מ אין מקרא ד"לעיני" יוצא מידי פשוטו, ולהכי אף סומא בעין אחת פסול, ואף

13. כתב הרש"ש בשם השבו"י, דמכאן ראינן שאף אם נסתמא הדיין לאחר שמינוהו, מורדין אותו. דאל"כ, שפיר בעי "לעיני", למימר שגבי חליצה, אף בנסתמא אח"כ פסול!

14. וכתבו התוס' בשם ר"ת, דלפ"ז, סומא בעין אחת, שיכול לראות את הרוק, כשר לחליצה. וכ'